

Indholdsfortegnelse

1. Den Sociale Retshjælp	2
1.1 Organisatorisk opbygning	2
1.1.1 DSR's ledende organer	2
1.1.2 Retshjælpens afdelinger	3
1.1.3 De juridiske afdelinger	4
1.1.4 Medarbejdersammensætning	5
1.1.5 Samarbejde og effektiviseret netværk	5
1.2 Dokumenterende arbejde	6
2. Aktuelle projekter, mærkesager og arbejdsmetoder	7
2.1 Rejseholdet – et bidrag til en konstruktiv fængselsafsoning	7
2.2 Webcam projektet	7
2.3 Fængselshåndbog	8
2.4 Gældskompagniet	8
2.5 DinRetshjaelp.dk	9
2.6 Boligregistret	9
2.7 Frivillig registrering	9
2.8 Pro bono	10
2.9 Sagsomkostninger i straffesager	10
2.10 DSR og medierne	11
2.11 Retspolitiske diskussioner baseret på mærkesager	11
3. DSR - Fremadrettet	13
3.1 Fokus på kernemålgruppen i gældsrådgivningen	13
3.2 Organiseret, opsøgende retshjælp udbydes i flere fængsler	14
3.3 Effektiv udvidelse af DSR	14
3.4 DSR i København	14
3.5 Samfundsregnskab	15
4. DSR's historie	16
4.1 DSR – få styr på dit liv! (2007)	16
4.1.1 Målgruppe	17
4.1.2 Samarbejde	17
4.2 DSR anno 2008	17
4.2.1 Hr. og fru Danmark indgår i målgruppen	18
4.2.2 Samarbejde	18
4.3 DSR anno 2009	18
5. Afrundende kommentar	20
6. Tilskudsgivere og oversigt over tilskud for 2007 - 2009	21
Noter	22

1. Den Sociale Retshjælp

Den Sociale Retshjælp (DSR) er en gratis landsdækkende retshjælp med hovedsæde i Århus, som på nuværende tidspunkt behandler sager fra samtlige af landets retskredse. Den primære målgruppe udgør tidligere og/eller nuværende indsatte samt hjemløse, herunder misbrugere og sindslidende. DSR tilbyder disse grupper en optimal helhedsorienteret rådgivning i henhold til deres juridiske og sociale rettigheder.

DSR er en socialøkonomisk foreningⁱ, der via afholdelse af undervisning, foredrag og workshops selv er med til at tjene penge som supplement til de fondsmidler, som modtages fra offentlige såvel som private fonde. Desuden udvikles projekter i samarbejde med den socialøkonomiske virksomhed House of Social Solutions, hvilket også skaber indtjening for DSR.

1.1 Organisatorisk opbygning

Herunder følger en beskrivelse af DSR's organisatoriske opbygning.

1.1.1 DSR's ledende organer

Bestyrelsen

DSR har en bestyrelse bestående af syv medlemmer inkl. formand og næstformand, kasserer samt suppleant. Bestyrelsens overordnede ansvar er retshjælpens drift herunder økonomi, administrative opgaver m.m.

- Formand: Sandy Madar, stifter af DSR og jurastuderende ved Århus Universitet
- Næstformand: Merete Kristensen, medstifter af DSR – fuldmægtig ved Ankestyrelsen
- Kasserer: Christian Rosenbæk, medstifter af DSR – Advokatfuldmægtig ved Bech-Bruun
- Bestyrelsesmedlem: Marie-Louise Drøhse, studerende på juras kandidatdel ved Århus Universitet
- Bestyrelsesmedlem: Per Andersen, cand. mag. i historie og ph.d. i jura ved Århus Universitet
- Bestyrelsesmedlem: Annette Olesen, sociolog og ph.d. studerende i jura ved Syddansk Universitet
- Bestyrelsesmedlem: Henrik Hasseris, advokat ved Hasseris+Horner Advokatfirma
- Suppleant: Lykke Frost, Sekretariatsleder og studerende på juras kandidatdel ved Århus Universitet

Repræsentantskabet

Foreningen har derudover et Repræsentantskab, der består af en bred vifte af forskellige fagfolk, som medvirker i udvælgelsesprocessen af de mærkesager, som DSR ønsker at sætte fokus på. Desuden fungerer Repræsentantskabet som et rådgivningsteam for DSR og bidrager ligeledes til det overordnede arbejde og beslutningsprocesserne. Repræsentantskabet udvides i takt med DSR's udvikling og består på nuværende tidspunkt af:

- Bestyrelsesformand i Grundfos – Niels Due Jensen
- Vicepolititiinspektør i Horsens - Verner Pedersen
- Næstformand i Foreningen ADHD – Jan Høj Sørensen
- Kriminolog og lektor ved Århus Universitet - Anette Storgaard
- Forstander på Pension Skejby, Kriminalforsorgen – Hans Jørgen Tholstrup
- Adjunkt ved Århus Universitet – Per Andersen
- Statsautoriseret revisor og partner i Revisionsinstituttet – John Krarup Nielsen
- Advokat og tidligere dommer - Torkil Rasmussen
- Sekretariatsleder for SAND – De hjemløses landsorganisation - Ask Svejstrup
- Advokat ved Hasseris+Horner Advokatfirma - Henrik Hasseris
- Direktør for F-Secure Danmark - Michael Dahl
- Landsformand for SBH – Sammenslutningen af Boforner i Danmark - Thomas Søndberg

1.1.2 Retshjælpens afdelinger

DSR er tematisk opdelt i selve retshjælpen, et sekretariat, en innovationsafdeling, en managementafdeling og fem juridiske afdelinger, der hver især afspejler klienternes behov. Denne struktur er med til at sikre den bedst mulige helhedsorienterede rådgivning for klienten.

Sekretariatet

Sekretariatet er DSR's ledende funktion i henhold til de øvrige afdelinger. Således er Sekretariatet et overordnet organisatorisk hjælpeorgan, der varetager de administrative arbejdsopgaver såsom fundraising, ansættelse af lønnede og frivillige medarbejdere, human resources og undervisning samt kontakt til det stadigt voksende antal samarbejdspartnere. Yderligere fremstår Sekretariatet i samarbejde med Innovationsafdelingen som DSR's talerør i forhold til diverse medier.

Innovationsafdelingen

Innovationsafdelingen er inddelt i tre hovedområder (dokumentation, retspolitik og journalistik). Det dokumenterende arbejde udvikles ud fra sociologiske og antropologiske metoder. Den indsamlede empiri behandles endvidere i et retspolitisk øjemed, hvorefter der blandt andet via journalistiske strategier udarbejdes relevante artikler, læserbreve, pressemeddelelser eller rapporter afhængigt af den undersøgte problemstillings kompleksitet. Hensigten med Innovationsafdelingen er endvidere at formidle viden om indsatsen for vores målgruppe til de aktører, der arbejder inden for dette felt. Således bliver aktørerne opmærksomme på potentielle videnspartnere, hvorved erfaringsudveksling og videreudvikling af indsatsen for vores fælles målgruppe kan finde sted.

Retshjælpen

DSR's klienter differentieres som henholdsvis Retshjælps- eller Managementklienter afhængigt af de juridiske og/eller sociale problematikker, den pågældende klient søger hjælp til at få udredt. Opdelingen af klienterne medvirker til at danne det fornødne overblik over hver sags arbejdsmæssige indsatsbehov og bidrager samtidig til en organisatorisk inddeling af klienterne.

Retshjælpen henvender sig til alle de borgere, der har brug for hjælp med sociale og juridiske problemstillinger, som kan afvikles ved samtale eller hjælp til selvhjælp. Rådgivningen foregår telefonisk, over webcam, ved rejsehølsbesøg og/eller ved personlige samtaler i vore lokaler i Århus midtby.

Udover individ-baseret rådgivning har DSR også en hjemmeside (www.socialeretshjaelp.dk). Siden henvender sig til DSR's nuværende og potentielle klienter og skitserer kort DSR's afdelinger, samarbejdspartnere, visioner og målsætninger. Endvidere henvender hjemmesiden sig til individer, som på egen hånd søger oplysninger om deres rettigheder samt information om 'hjælp til selvhjælp'.

Retshjælpsklienter retter ofte henvendelse vedrørende enkeltstående juridiske problemstillinger, hvilket DSR's Juridiske Managere kan afhjælpe ud fra en kortere samtale med klienten. Hvis ikke dette er tilfældet, kan der givetvis henvises til anden part, såfremt sagen ligger uden for DSR's arbejdsområder. Henvisningerne vil sædvanligvis rettes mod anden retshjælp, eksterne advokater, offentlig myndighed e.l. Således er retshjælpens sagsbehandling mindre omfattende og kompleks, men varetager derimod flere sagstyper, end der behandles inden for Managementafdelingen.

Managementafdelingen

Denne afdeling varetager managementklienternes interesser. Managementklienterne er primært kriminelle, hjemløse, misbrugere samt sindslidende, som henvises via vores samarbejdspartnere eller indgår i vores primære målgrupper. Disse klienter ønsker hjælp til at 'få styr på deres liv' med henblik på gælds-, social-, bolig-, straffe- samt udlændingerelaterede problemstillinger.

Arbejdets målsætning er således at løse de juridiske problematikker, som denne samfundsgruppe måtte have. Managementafdelingens juridiske sager løses ofte via et samarbejde med de øvrige juridiske afdelinger, idet blandt andet uoverskuelige gældsposter og hjemløsheden i sig selv er grundlæggende problematikker for flere af klienterne. Størstedelen af målgruppen har yderligere misbrugsrelaterede problemer og mangler desuden ofte et socialt velfungerende netværk, hvorfor de har behov for støtte og råd.

1.1.3 De juridiske afdelinger

De fem juridiske afdelinger er Gældsafdelingen, Boligafdelingen, Socialafdelingen, Straffefafdelingen og Udlændingefafdelingen. Disse varetager hver især de juridiske og sociale problemer inden for de respektive områder.

Gældsafdelingen

Gældsafdelingen hjælper klienter med uoverskuelig gæld. Afdelingens opgaver består i at præcisere antallet og omfanget af skyldnernes gældsposter, kontakte kreditorer, forsøge at forhandle gælden ned, udarbejde realistiske budgetter på baggrund af den enkeltes økonomiske og sociale situation og at oprette afdragsordninger med kreditorerne. Hvor det er muligt, hjælper Gældsafdelingen ligeledes med at søge om eftergivelse af offentlig gæld samt gældssanering. Det overordnede formål med Gældsafdelingens samlede indsats er at få klienten ud af den uoverskuelige gældsposition, hvilket er afgørende for den pågældendes tilbagevenden til en normaliseret hverdag.

Boligafdelingen

Boligafdelingen yder assistance i forhold til klienternes sager inden for forskellige boligkategorier for at sikre den optimale rådgivning og sagsbehandling. Eksempler på dette kan være udsættelse, betalingsmisligholdelse, anden misligholdelse såsom klager, lejekontrakter, klager til beboerklagenævnet, huslejenævnet, ansøgning om boligtilskud, -sikring og -lån mv. Boligafdelingens arbejde består endvidere i at fungere som bisidder i tilfælde af udsættelse, udfyldelse af relevante skemaer etc. Det overordnede formål med Boligafdelingen er at forhindre udsættelser samt at sikre klienten bedre boligforhold. En sikring af klienternes boligsituation vil betyde, at deres sociale såvel som økonomiske situation bliver forbedret/stabiliseret.

Socialafdelingen

Socialafdelingens arbejdsområder omfatter blandt andet at hjælpe brugeren med at søge kontanthjælp, revalidering og pension samt at behandle samværssager og ægtepagter. Socialafdelingen sagsbehandler indenfor socialretslige områder, og hjælper herigennem klienten med bl.a. at udfylde relevante skemaer, klagesager og fungere som bisidder. Hertil kommer eventuel henvisning til misbrugsbehandling, psykolog eller andre former for støttegrupper, såfremt klienten udtrykker ønske og behov herom.

Straffefafdelingen

Straffefafdelingen behandler strafferelaterede sager, der inkluderer at rådgive sigtede klienter om mulighederne for blandt andet advokatbeskikkelse, hjælp til udvælgelse af advokat samt bistand med diverse relevante råd. Derudover vil Straffefafdelingen fokusere på mulighederne og reglerne for alternative afsoningsformer, valg af institution og lignende problemstillinger. I forhold til klienter, som afsoner ved en af Kriminalforsorgens institutioner, vil Straffefafdelingen desuden varetage sager, der forekommer på grund af overfald af medindsatte/personale i fængslet, overfald fra medindsatte, narkoindtagelse, narkodistribution, tyveri, flugt, valg af ny advokat m.m.

Udlændingeafdelingen

Udlændingeafdelingens formål er at varetage de sociale og juridiske rettigheder for de klienter, som under Managementafdelingerne ikke er danske statsborgere eller danske statsborgere med ønske om familiesammenføring. Disse klienter kan modtage hjælp til eventuelle problemstillinger i forbindelse med søgning om opholdstilladelse, dansk statsborgerskab, udvisning, afsoning o.l.

1.1.4 Medarbejdersammensætning

DSR bemannes nu af mere end 70 frivillige medarbejdere (som hver har 4-20 arbejdstimer ugentligt), som udgør en tværfaglig gruppe. Størstedelen er jurastuderende fra Aarhus Universitet, men derudover indgår uddannede økonomer, sociologer, advokater og jurister samt statskundskabs-, antropologi-, journalist-, sociologi-, kommunikation - og socialrådgiverstuderende i arbejdet.

Endvidere arbejder DSR med begrebet Sociale Managere, der betegner de medarbejdere, som har kendskab og erfaring med miljøerne, hvor vores lokale klienter ofte færdes. Disse er progressive i rådgivning på gadeplan, indsamler politibøder, supplerer politiarbejdet i henhold til efterlysninger (til gavn for klienten) og fungerer som bisiddere.

Praktikpladser for studerende

DSR har udviklet sig til at være en efterstræbt praktikplads for mange kandidatstuderende. Således har vi udviklet et tæt samarbejde med Århus Universitet, Københavns Universitet og Aalborg Universitet og skabt rammerne for et tværfagligt samarbejde med højt fagligt indhold og et dynamisk praktikforløb, hvor såvel samfundsforståelse, teoretiske kundskaber som metodisk anvendelse er i fokus. DSR modtager hvert semester 2-3 fuldtidspraktikanter, som bruger 8. eller 9. semester på et praktikforløb, hvor den fælles referenceramme for praktikanterne er det samfundsvidenskabelige område. Desuden har DSR indledt et samarbejde med socialrådgiveruddannelsen via University College Århus, hvorfra vi ligeledes har 2 praktikanter hvert semester, som udfordres metodisk og teoretisk i henhold til klienthåndtering, gældsrådgivning samt specialiseret sagsbehandling (hvortil vi har udarbejdet specifikke undervisningsmoduler).

Teoretiske og praktiske læringsprocesser udvikles i det tværfaglige arbejdsmiljø, hvor kompetenceudvikling og samarbejde ligeledes er i højsædet. Dette afspejles i vores realistiske og bæredygtige sagsbehandling.

Praktikpladser for ledige borgere

Som en del af et arbejdsmiljø, hvor fokus er rettet mod præventivt arbejde for socialt udsatte, tilbyder DSR endvidere at bidrage til Århus kommunes job- og aktiveringscentre. Således modtager vi jævnligt borgere, som skal aktiveres, og tilbyder dem en udfordrende og imødekommende arbejdsplads.

Desuden tilbydes praktikophold til uddannede, som er jobsøgende via Århus kommunes jobcenter. Dette er et positivt forløb for både DSR og den jobsøgende, og forløbet består som regel af to måneders praktik sideløbende med jobsøgning.

1.1.5 Samarbejde og effektiviseret netværk

Behovet for social og juridisk rådgivning tilgodeses på flere niveauer. Set i lyset af den enorme efterspørgsel på juridisk rådgivning (herunder gældsrådgivning) fra samtlige befolkningsgrupper i Danmark har DSR fundet det nødvendigt at udvikle et tæt og konstruktivt samarbejde med udvalgte lokale og nationale samarbejdspartnere.

Disse samarbejdspartnere kan som de eneste henvise managementklienter, som tilbydes en helhedsorienterende rådgivning, direkte til DSR. Flere tusinde borgere retter henvendelse, og således søger DSR flere midler for at kunne varetage så mange klienters behov som muligt. Der er således indgået et officielt samarbejde for 2010 med:

Nationalt:

- Direktoratet for Kriminalforsorgen, der tilgodeser behovet for juridisk rådgivning for indsatte i lukkede og åbne fængsler, pensionernes beboere samt løsladte under Kriminalforsorgen i friheden.
- EXIT – Udslusningstilbud til ex-indsatte og indsatte
- SBH - Sammenslutningen af Boformer for hjemløse i Danmark
- SAND – De hjemløses Landsorganisation
- ADHD Foreningen

Lokalt:

- Århus Lokalpsykiatri
- Århus Kommune
- Sindslidendes vilkår
- Boformerne Tre Ege, Østervang og Malmøgade
- Flere af straksafklaringsprojekterne i Århus kommune

Da henvendelser fra offentlige myndigheder såvel som private firmaer og andre hjælpeorganisationer er omfattende og vokser i takt med offentlighedens kendskab til DSR, har vi fundet det oplagt og givtigt at udvikle et uformelt samarbejde med blandt andet flere af landets kommuner samt andre private og offentlige organisationer. Vi stiller os endvidere til rådighed for andre hjælpeorganisationer, så vidt det er muligt.

Vi har i den forbindelse udarbejdet en 'pakke', der består i et grundigt undervisningsforløb samt adgang til at bruge DSR's interne arbejdsgange og vejledninger. Vi har udbudt denne pakke som et tilbud, fordi det står os klart, at antallet af borgere, som har brug for juridisk rådgivning, er utroligt højt. Endvidere ved vi hvor ressourcekrævende, denne rådgivning kan være, og vi mener således, at vi igennem sparring og samarbejde kan nå ud til flest muligt borgere.

1.2 Dokumenterende arbejde

Kvantitative målinger af DSR's målgrupper er ofte svært tilgængelige, og dokumenterende arbejde kan derfor medvirke til fornyet indsigt og viden om disse samfundsgruppers kompleksitet og eventuelle generaliserbarhed.

DSR påbegyndte udarbejdelsen af registerdata på klienterne i år 2008. Klienterne behandles ud fra såkaldte screeningsskemaer, der klarlægger familieforhold, uddannelsesforløb, beskæftigelse, forsørgelsesgrundlag, hustype m.m. Endvidere foretages en dybdegående screening af klientens juridiske forhold, herunder screenes personens situation i forhold til gælds-, bolig-, sociale -, udlændinge- og strafferelaterede problemer. Samtlige screeningsoplysninger indtastes i en statistisk database baseret på systematiske kodningsprocedurer.

Screeningen tilsigter at tilvejebringe overblik over målgruppens sammensætning, problemtyper, problemernes årsagsforklaringer og håndteringsmuligheder. Det er således på baggrund af screeningsprogrammet, at DSR kan dokumentere klienternes livssituation og livsbetingelser. Oplysningerne gør det ligeledes muligt at anvende registerdata som empirisk grundlag inden for mange forskellige undersøgelser omhandlende DSR's målgruppe.

2. Aktuelle projekter, mærkesager og arbejdsmetoder

For på bedst mulig vis at imødekomme den enorme efterspørgsel på DSR's arbejde har Innovationsafdelingen valgt at sætte fokus på udvalgte områder, som berører DSR's primære målgrupper. Innovationsafdelingen varetager derfor opgaver, som har til formål at formidle viden og videreudvikle indsatsen omkring socialt udsatte.

Innovationsafdelingens arbejde kan beskrives som en kreativ proces, der ud fra nytænkning, innovative aktiviteter, retspolitiske diskussioner, presse- og projektbaseret arbejde skaber idégrundlag for udførelsen af kompetence- og metodeudvikling inden for arbejdet med hjemløshed, misbrug, sindslidelse og kriminalitet.

I forlængelse af Innovationsafdelingens arbejde udvikles ligeledes innovative tiltag for at imødekomme flest mulige borgeres behov for juridisk rådgivning. Det er meget komplekst og omfattende at yde hjælp til samtlige af de juridiske problemstillinger, vores målgrupper har, men DSR forsøger via nytænkning og samarbejde at nå så bred en vifte af udsatte som muligt. Disse udviklingsprojekter realiseres ved hjælp af en kombineret realistisk, praktisk og teoretisk tilgang til målgruppens behov.

I det følgende vil nogle udvalgte projekter og mærkesager blive præsenteret for at skabe en forståelse for og indsigt i, hvor omfattende arbejdet med socialt udsatte kan være, og hvor væsentligt innovative tiltag er, når efterspørgslen for juridisk rådgivning og sagsbehandling overstiger udbuddet.

2.1 Rejseholdet – et bidrag til en konstruktiv fængselsafsoning

Gennem flere års erfaring har det vist sig, at tidligere og nuværende indsatte ofte lider under manglende rådgivning. Dette gør sig gældende både før, under og efter en fængselsafsoning (jf. også Ryberg 2009 og Projekt God Løsladelse 2009). Af denne grund har DSR udviklet et organiseret og opsøgende retshjælpsprogram kaldet *Rejseholdet*, der kan bidrage til en konstruktiv afsoning. Rejseholdet er udviklet på baggrund af et velorganiseret samarbejde med Kriminalforsorgen, hvor formålet er at yde opsøgende rådgivning til landets indsatte/beboere under Kriminalforsorgens institutioner.

Målgruppen får således et direkte tilbud om individuel retshjælp, mens de afsoner. Samarbejdet kan endvidere bevares og udvikles ved løsladelsestidspunktet, hvorfor managerens funktion fremstår fremadrettet med fokus på at få styring på gældsproblematikker, tidligere eller kommende boligforhold samt eventuelle sociale og udlændingerelaterede problemstillinger.

Rejseholdsprojekt har det seneste år haft stor succes på Kriminalforsorgens otte pensioner og er af denne grund blevet udvidet til Statsfængslet Jyderup (åbent), Statsfængslet Møgelkær (åbent), Statsfængslet Sønder Omme (åbent) og Statsfængslet Østjylland (lukket) (jf. Nyt fra Kriminalforsorgen 1, 2010). I forbindelse med ugentlige besøg tilbydes de indsatte hjælp til afklaring af diverse juridiske problemstillinger, der ellers kunne medvirke til at fastholde den enkelte i en kriminel livsstil og således direkte påvirke recidivmålingen i Danmark. Afsoningsforløbet kan på denne måde medvirke til, at de indsatte får behandlet nogle uigennemskuelige problemstillinger, og muligheden for at anvende afsoningsforløbet konstruktivt til udarbejdelsen af en forbedret livssituation er hermed skabt.

2.2 Webcam projektet

For at bruge vores midler og tid bedst muligt har vi fundet det relevant at udvikle et hjælpeorgan, der er lettilgængeligt, besparende og opsøgende over for målgruppen. Således udvikledes webcam-projektet for at tilgodese vores økonomiske situation og geografiske placering i Århus. Projektets formål er at følge op på det opsøgende arbejde, som Rejseholdet foretager. Således bliver der ydet gratis juridisk individuel og personlig rådgivning over webcam til beboerne i forbindelse med deres afsonings-/udslusningsforløb på pensionerne.

Projektet har åbnet en mulighed for at etablere en effektiv og fortrolig kontakt mellem borgeren og den juridiske manager ved brug af moderne teknologi. I henhold til utallige samtaler med beboerne fandt DSR det hensigtsmæssigt og tillidsskabende at varetage en personlig relation i rådgivningssituationen, hvilket webcam-projektet netop muliggør. Skype er blevet valgt til webcam-projektets internetbaserede forbindelse på grund af den optimale datasikkerhed og muligheden for gratis telefoni. Således forbliver projektets administrative omkostninger på et minimum.

2.3 Fængselshåndbog

I forhold til Rejseholdet og førnævnte webcam-projekt skal det naturligvis bemærkes, at mange indsatte ikke har behov for omfattende juridisk rådgivning, men derimod ønsker vejledning i 'hjælp-til-selvhjælp'. Dette ønske bliver ofte undertrykt på grund af forskellige magtrelationer i fængselsmiljøet. For at tilgodese behovet fra den ressourcestærke gruppe af indsatte har DSR påbegyndt udarbejdelsen af en *Fængselshåndbog*, der skal fremstå som et upolitisk, troværdigt og neutralt medie. Fængselshåndbogen skal således medvirke til at sikre, at indsatte i de danske fængsler har mulighed for at søge information om deres juridiske og sociale rettigheder på en overskuelig måde under afsoningen.

Fængselshåndbogen vil blandt andet indeholde de specifikke regler, der gælder i hvert enkelt af Kriminalforsorgens institutioner, mulighederne for for eksempel fritidsaktiviteter, behandling og uddannelse. Desuden vil de generelle regler og retningslinjer, der er forbundet med straffuldbyrdelsen og straffeprocessen, blive beskrevet. Endvidere vil Fængselshåndbogen indeholde standardbreve, som de indsatte selv kan skrive af efter eller kopiere og sende i forbindelse med gældsordninger, klagesager o.l.

De indsatte har i forbindelse med rejseholdsbesøg arbejdet på at lokalisere, hvilke problemer der kan være relevante at inddrage i Fængselshåndbogen. Udarbejdelsen af Fængselshåndbogen sker på baggrund af et samarbejde mellem Innovationsafdelingens medarbejdere, sociologer, kriminologer samt en gruppe tidligere langtidsfanger, der alle anses som specialister i at belyse indsattes problemstillinger, behov og ønsker.

2.4 Gældskompagniet

Gennem arbejdet med at gældsrådgive socialt udsatte bliver DSR ligeledes på daglig basis kontaktet af mere ressourcestærke danskere, der er røget ud i gældsproblemer og har mistet overblikket over deres økonomi. For at adskille de to forskellige målgrupper og imødekomme efterspørgslen fra de almene ressourcestærke borgere udviklede DSR i 2009 i samarbejde med ALKA Forsikring en social økonomisk forening kaldet Gældskompagniet (GK). Dette blev gjort for at sikre, at DSR ikke skulle drukne i gældsrådgivning til personer, som ikke oprindeligt var en del af DSR's kernegruppe. Desuden gav GK et pusterum for DSR økonomisk, om end det stadig er nødvendigt at søge økonomiske bidrag fra fonde og kreditorer.

GK yder i dag gældsrådgivning til den almene borger for et symbolsk beløb. Formålet er at forhindre at de såkaldte ressourcestærke borgere ikke oplever en omfattende social deroute, hvorved de i værste fald kan ende med at indgå i DSR's hovedmålgrupper (jf. www.gældskompagniet.dk).

Gældsmanagerne i GK er ansat på frivillig basis, og pengene fra gebyret er med til at gøre DSR delvist selvforsørgende i henhold til dækning af dele af administrationsomkostningerne. På denne vis forsøger DSR at lave et fundament, hvor organisationen skaber selvstændighed ved at bidrage økonomisk til den fremtidige udvikling. Udviklingen af GK afhjælper ikke umiddelbart omfanget af DSR's gældsarbejde, men illustrerer, at den almene borger har et stort behov for at få akut rådgivning om håndteringen af gældsproblematikkerne.

2.5 DinRetshjælp.dk

Vi har igennem længere tid oplevet, at kendskabet til de forskellige juridiske hjælpemuligheder for borgerne ikke har været tilstrækkeligt gennemskuelige. Derfor har både DSR og mange andre instanser brugt unødvendige ressourcer på at viderestille borgere til rette sted. DSR har af denne grund udviklet hjemmesiden www.dinretshjælp.dk, der er bygget op omkring en informationsserver, i samarbejde med Advokatsamfundet.

Formålet med hjemmesiden er at effektivisere videregivelsen af praktisk information om landets retshjælpsorganisationer, advokatvagter o.l., alt imens borgerne får mulighed for selv at søge den rette information. Hjælp-til-selvhjælp er i højsædet, og desuden er www.dinretshjælp.dk udviklet på baggrund af erfaring med socialt udsatte borgere, der ikke kan overskue at ringe forgæves flere gange. Derfor er det vigtigt, at den pågældende henvender sig til rette instans første gang, der søges hjælp. Denne målsætning søger www.dinretshjælp.dk at realisere.

2.6 Boligregistret

DSR er naturligvis interesseret, når der forekommer lovændringer til fordel for vores målgruppe af tidligere eller nuværende hjemløse og andre, der står i en svær samfundsposition. Med udgangspunkt i lovændringerne udarbejdet af Indenrigsministeriet i april 2009 omhandlende retssikkerhed og administration på det sociale område (§ 5 a), vil kommunen være forpligtet til at hjælpe et langt større antal borgere end tidligere og derved forsøge at minimere antallet af udsættelser. Derfor udviklede DSR i samarbejde med den socialøkonomiske virksomhed House Of Social Solutions et boligregister, der ud fra den gældende lovgivning på området har til formål at sikre færre boligudsættelser af borgere i fremtiden.

Formålet med udarbejdelsen af Boligregistret er at skabe et simpelt, praktisk, billigt og sikkert system til gavn for samtlige involverede parter. Boligregistret handler i al sin enkelhed om at få skabt et sikkerhedsnet, som griber den enkelte borger inden, vedkommende står til udsættelse af sin lejebolig; dette sparer også udlejer for udgifterne i forbindelse med en udsættelse. Ved at anvende Boligregistret som sikkerhedsnet vil det være muligt at minimere hovedsageligt udsatte borgeres risiko for yderligere social degradering og således arbejde præventivt for en mere stabil boligsituation for denne samfundsgruppe.

Boligregistret vil fungere som en lukket internetbaseret database med standardiseret vidensformidling om en kommende udsættelsessag involverende lejer, boligforening, DSR, kommune og fogedret. Således vil al information videregives elektronisk opkoblet på lejerens personoplysninger, hvilket vil forhindre unødvendige informationsforsinkelser, der kan være altafgørende for at undgå en udsættelse (jf. www.boligregistret.dk).

2.7 Frivillig registrering

DSR arbejder i samarbejde med House of Social Solutions på muligheden for at oprette et frivilligt register, hvor personer, som ikke ønsker at oprette yderligere kredit, kan vælge at registrere sig. En stor part af de borgere, som henvender sig til DSR, befinder sig i en ond gældsspiral. Første skridt i retning af at komme ud af denne onde cirkel er, at borgeren ikke skaber yderligere gæld.

Det er DSR's ønske at skabe et samlet register, som alle kreditorer kan drage nytte af, når de skal kreditvurdere deres potentielle klienter. På denne måde undgår kreditorerne at låne penge ud, som ikke kan betales tilbage, samtidig med at de borgere, som benytter sig af dette tilbud om frivillig registrering, kan få en hjælpende hånd til at undgå at gældsætte sig yderligere.

Dette register vil ikke kun være til gavn i forbindelse med DSR's socialt udsatte målgrupper. Også i tilfælde af ID-tyveri vil det frivillige register kunne forebygge, at identitetstyvene ved hjælp af eksempelvis et sygesikringsbevis kan tilegne sig penge fra uvidende kreditorer og intetanende borgere. Således er der flere grunde til, at et frivilligt register vil kunne komme alle danskere til gode.

2.8 Pro bono

Begrebet *pro bono* kendes især fra USA og England, hvor der er tradition for frivilligt arbejde inden for advokatstanden. Store organisationer med praktiserende advokater som medlemmer lægger et stort stykke arbejde i at arbejde gratis for at sikre, at alle har en lige adgang til retfærdighed – uanset social og økonomisk status. Disse advokater er enten selv engageret i enkeltsager eller hjælper andre til at varetage klienternes interesse på bedst mulig vis.

Som tendensen er i dag herhjemme, er der en stigende interesse for frivilligt arbejde – både i forhold til at udføre det og i forhold til at benytte sig af det. Dette er en meget positiv udvikling, der kan føre rigtig meget godt med sig. Forhåbentligt vil det blive sådan, at flere færdiguddannede vil bruge nogle timer til frivilligt at bidrage med deres ekspertise. DSR vil søge at gøre det mere attraktivt for eksempelvis advokater, socialrådgivere, journalister, kommunikationsrådgivere og andre faggrupper at udføre nogle timers frivilligt arbejde en gang imellem. I DSR er ønsket at få en slags konsulentbistand fra disse faggrupper for på den måde at kunne effektivisere arbejdet. I det daglige ville det skabe værdifuld læring at kunne sparre med en uddannet advokat eller eksempelvis en socialrådgiver. Samtidig vil dette sikre en mere optimal sagsbehandling for klienterne.

Det tilstræbes at øge det generelle kendskab til DSR samt at præge den offentlige debat som etableret aktør. Ved at udbrede kendskabet og sprede det gode budskab forventes det, at repræsentanter fra de områder, som DSR arbejder med, vil samarbejde og bidrage med deres ekspertise.

2.9 Sagsomkostninger i straffesager

Dømte i Danmark hæfter selv for straffesagens omkostninger. Disse varierer ifølge DSR's erfaring ofte fra 50.000 til 500.000 kr. I de øvrige EU-lande, hvor den dømte hæfter personligt for sagsomkostninger, tages der højde for personens indtægtsniveau, når det beregnes, hvor stor en del af sagsomkostningerne den dømte selv skal betale.

I Danmark er dette ikke tilfældet. Her hæfter den dømte selv for samtlige sagsomkostninger uden reel mulighed for hel eller delvis eftergivelse. Tilbagebetalingen af sagsomkostninger på mange tusinde kroner bevirker, at de løsladte i mange tilfælde ikke oplever nogen økonomisk vinding ved at arbejde eller uddanne sig. Det skyldes primært, at SKAT foretager umiddelbar inddragelse af en andel af skyldnerens indkomst. For den tidligere indsatte kan etableringen af en lovlig økonomi derfor virke håbløs. Sort arbejde er fristende og tilværelsen på samfundets rand med risiko for kriminelt tilbagefald er en nærliggende konsekvens.

DSR mener, at det personlige indkomstniveau bør tages i betragtning, når den personlige hæftelse for sagsomkostningerne skal udregnes. På denne måde kan man undgå, at gæld, som kun i ringe grad tilbagebetales, forværrer allerede ressourcetsvage menneskers muligheder for at komme tilbage som aktive borgere i samfundet. Således skabes et realistisk grundlag for tilbagebetaling. Dette vil være til stor gavn for de tidligere indsatte, som skal til at begynde et liv som pligtopfyldende og aktiv borger. Men også for staten, som på denne måde vil modtage et større beløb i sagsomkostninger, da skyldnere nu vil få en mere reel mulighed for at tilbagebetale det, de skylder.

DSR er i øjeblikket i gang med et omfattende arbejde, der blandt andet indebærer to større undersøgelser på området om sagsomkostninger både nationalt og internationalt. Den nationale undersøgelse bliver foretaget blandt beboerne på de danske pensioner. Undersøgelsen tager form som en spørgeskemaundersøgelse, hvori der spørges ind til omfanget af deres sagsomkostninger samt baggrundsplysninger. Målet med denne undersøgelse er at få blotlagt konsekvenserne af disse uhensigtsmæssigt store sagsomkostninger. For individet, men også for samfundet som helhed.

Den internationale undersøgelse baserer sig på vidensdeling og sparring med vores europæiske naboer. DSR har taget kontakt til justitsministerier fra flere europæiske lande, da inspiration og erfaring fra andre lande også kan komme det danske samfund til gode. Også her har DSR udviklet et spørgeskema, der skal kortlægge de forskellige retssystemer, herunder lovgivningen for sagsomkostninger, i de europæiske lande, som Danmark normalt sammenligner sig med. Undersøgelsen kulminerer i udgivelsen af en rapport, hvor undersøgelsens resultater vil blive analyseret.

2.10 DSR og medierne

DSR har praktikanter i form af kommunikationsstuderende og politisk interesserede statskundskabsstuderende til udarbejdelse af nye tiltag, der vil professionalisere DSR's ansigt udadtil. Siden opstarten af DSR har foreningen mødt stor interesse fra diverse lokale og nationale medier. Derfor har vi udviklet et system, der gør det nemt og omkostningsfrit for såvel medierne som vore medarbejdere at indgå professionelt i relevante samfundsdiskussioner, der inkluderer vores målgrupper eller arbejdsområder. Tiltagene vil blandt andet udgøre følgende:

DSR mener

DSR vil via sin hjemmeside www.socialeretshjaelp.dk sende pressemeddelelser ud omhandlende de relevante samfundsproblemstillinger, der diskuteres i den pågældende periode. DSR's standpunkt vil således offentliggøres til fri adgang for diverse medier.

Den gode historie

DSR kontaktes ofte af journalister, der søger den gode historie om forbryderen, som fik hjælp og nu indgår som et aktiv for samfundet, eller om forbryderen, som ikke kan komme ud af sin kriminelle løbebane eller livet på gaden. De efterspurgte historier skal afspejle de personlige udfordringer, der har været i forbindelse med udviklingen eller opgivelsen af livet. For at undgå at DSR's klienter skal udstilles eller 'misbruges' i mediebilledet vil vi i samarbejde med de klienter, som har et ønske herom, afdække deres historier, og i henhold til en frivillig samtykkeerklæring offentliggøre disse historier på hjemmesiden, hvor journalisterne kan benytte disse.

Nyhedsbrev

For at skabe et forstærket eller kommende samarbejde til vores nuværende og kommende samarbejdspartnere vil DSR i det kommende år udarbejde internetbaserede nyhedsbreve til udgivelse hvert kvartal. Nyhedsbrevene vil blive sendt elektronisk til samarbejdspartnerne og vil ligeledes kunne findes på www.socialeretshjaelp.dk.

Hvad koster det?

Økonomiske udregninger er grundlaget for mange samfundsrelaterede beslutninger. DSR vil derfor i henhold til projekt 'Hvad koster det' opstille gennemskuelige budgetter for, hvor meget man kan spare ved at anse samfundsrelaterede tilbud og tiltag i et helhedsorienteret perspektiv. Inspirationen stammer fra den svenske fogedret, der har udarbejdet beregninger for, hvor meget gældsudsatte grupper koster samfundet, hvis de ikke får hjælp i tide (jf. rapport fra KFM og KOVⁱⁱⁱ). I relation til dette projekt vil DSR opstille et såkaldt samfundsregnskab.

2.11 Retspolitiske diskussioner baseret på mærkesager

Som tidligere omtalt opfordrer Innovationsafdelingen det omgivende samfund til samspil og sparring, da tværfagligt samarbejde mellem kommuner, institutioner, den private sektor, organisationer m.m. netop er en forudsætning for anvendelsesorienteret viden om DSR's målgruppe. Innovationsafdelingen har således et klart anvendelsesperspektiv for sin vidensudvikling og tætte relationer til praksis.

Tilgangen bevirker, at vi finder det nødvendigt at tilkendegive behovet for retspolitiske diskussioner omhandlende vores målgruppes livsbetingelser. Således skaber vi en forståelse for, hvilke processer der har ført til den svære livsposition for kernemålgruppen, hvilke processer der kan medvirke til forbedring af livssituationen, og hvilke tiltag og hvilken indsats der kan bidrage til en positiv udvikling i arbejdet med socialt udsatte.

I samarbejde med Repræsentantskabet diskuteres og udvikles relevante mærkesager, som indledningsvist behandles analytisk, hvorefter tematikken præsenteres på den retspolitiske scene, hvilket kan ske på såvel lokalt, nationalt som internationalt niveau. Igangværende mærkesager er blandt andet:

Loft over ÅOP

DSR ønsker et loft over de årlige omkostninger i procent (ÅOP) således, at der fastlægges en grænse for, hvor dyre lån må være i Danmark. Argumentationen herfor beror på, at den samlede pris for lånet, dvs. ÅOP, ofte er uigennemskuelige for borgeren. Kviklån o.l. har ikke sjældent ÅOP på 30-60 %, og firmaerne reklamerer gerne med, at lånene er hurtige og lettilgængelige. Optagelsen af et kviklån kan således ende med at blive en dyr fornøjelse og i værste fald forårsage en negativ gældsspiral og en social deroute.

Det er indlysende, at vi i vores rådgivnings- og behandlingsarbejde har et stort kendskab til konsekvenserne af lånene med høje ÅOP og ligeledes har erfaret, at vores målgruppe er nemme ofre for de fristelser, som de lettilgængelige lån medfører. Endvidere har vi bemærket, at mange almene, ressourcestærke borgere på grund af optagelsen af et kviklån e.l. kan udvikle en særdeles negativ livssituation.

Gældsregister

DSR ønsker tillige et samlet gældsregister for at hindre, at både firmaer, private og staten driver ineffektive inkassosager, som skader samfundsøkonomien. Set fra vores målgruppes specifikke udgangspunkt vil man kunne forhindre en u hensigtsmæssig gældsspiral ved at få skyldnerne noteret et centralt sted, før de kommer så langt ud økonomisk, at vejen tilbage ikke er at finde.

Idéen er, at transaktionsomkostningerne for både kreditor og debitor væsentligt kan mindskes ved at samle alle dårlige betalere ét sted frem for flere, der gør databasesøgningen konfus, ineffektiv og uoverskuelig. Derudover vil samfundsøkonomien formentlig opleve et ikke ubetydeligt fald i omkostninger forbundet med inddrivelse af gæld til det offentlige, udgifter til fogedretssager etc. Hvis et samlet gældsregister kommer både kreditor og debitor til gode, vil det givetvis være en fordel for alle samfundsgrupper, og derfor er det nærliggende at arbejde for et sådant ud fra både individ- og samfundsnniveau.

I de omtalte mærkesager har vi således appelleret til politikere og eksperter på området og påbegyndt en interessant offentlig debat. Ønskes et mere dybdegående kendskab til samtlige af DSR'S aktive mærkesager, se venligst www.socialeretshjaelp.dk.

Udvidelse af retshjælpsbegrebet

Det er meget vigtigt, at der bliver sat mere fokus på retshjælpsorganisationerne i Danmark. Som retshjælpsorganisationer skal vi blive bedre til at skabe opmærksomhed om os selv samt til at vise fordelene ved vores arbejde. Det er vigtigt, at arbejdet ikke kun koncentrerer på det konkrete klientarbejde, men at der også skabes fokus på, at retshjælpsorganisationer nyttigt kan tjene samfundet generelt.

Der skal skabes fokus på de muligheder, der ligger i denne måde at arbejde på. Her skal det forstås, at der med den store styrke af frivillig arbejdskraft er rig mulighed for at afhjælpe problematikker, som folk ellers ikke har mulighed for at få hjælp til, på en kompetent og – for samfundet – billig måde.

Den almene opfattelse af begrebet retshjælp forstås som den hjælp, der ydes, når et klart defineret og konkret problem er opstået. Eksempelvis kan nævnes forsikringsproblemer i tilfælde af stjalne eller mistede effekter, problemer med et telefonabonnement, en udlejer e.l. Det, at man kan få gratis hjælp til den slags, gør, at mange potentielt omfattende problemstillinger bliver løst, før de vokser sig for store.

DSR yder også denne form for retshjælp. Men når arbejdet er fokuseret på socialt udsatte, må man erkende, at deres problemer rækker videre, end hvad man kan afhjælpe ved traditionel retshjælp. DSR har bevidst valgt at fokusere på en *helhedsorienteret sagsbehandling* af klienter, da det er den eneste måde, hvorpå klienterne effektivt kan hjælpes videre i deres liv.

DSR ønsker at fremme begrebet 'retshjælp' i social optik. Når man har med socialt udsatte mennesker at gøre, er det meget ofte tilfældet, at disse står over for mange problematikker af forskelligartet karakter. Tanken bag 'management-tilgangen' til klientarbejdet er, at det er vigtigt for det menneske, som har brug for hjælp, at vedkommende kun skal henvende sig ét sted og have med én manager at gøre – i stedet for at skulle få behandlet hvert problem forskellige steder uafhængigt af hinanden. Det faktum, at al information ligger hos én manager, skaber et bedre udgangspunkt for en målrettet og succesfuld sagsbehandling – der kan inkludere kontakt med en institution, kreditorer, fogedretten, socialforvaltningen etc.

Derudover skaber dette tryghed for klienten, hvilket er meget vigtigt i arbejdet med socialt udsatte. For mange af disse mennesker er DSR den sidste mulighed for at få rettet op på deres tilværelse, hvorfor det er utroligt vigtigt, at skabe et trygt forum for klienten. Idet sagsbehandlingen ofte involverer mange områder af klientens liv, er det meget vigtigt, at der er tid til og mulighed for at skabe et tillidsbånd mellem klient og manager. Dette kan lade sig gøre ved denne form for retshjælpsarbejde, hvorfor DSR mener, at det klart er en mulighed for at løse socialpolitiske samfundsproblematikker. Vi mener desuden, at sådanne muligheder bør udforskes videre på landsdækkende plan.

3. DSR - Fremadrettet

DSR's overordnede mål er via analysearbejde at kvalificere beslutninger og praksis inden for arbejdet med socialt udsatte. Visionen er, at DSR skal medvirke til at forøge de svagtstillede samfundsborgeres livsbetingelser. Anvendelighed, helhedsorientering, nytænkning og kvalitet udgør fundamentet for DSR's arbejde og danner ligeledes rammen for, hvorledes disse mål realiseres, og hvordan DSR samtidig lever op til sin vision.

DSR ønsker i det kommende år at udbrede sagsbehandlingstilbuddet til endnu flere borgere inden for målgruppen, der er mærket af juridiske problemstillinger.

3.1 Fokus på kernemålgruppen i gældsrådgivningen

De øvrige modtagere af Gældspuljemidlerne har anvendt det foregående år på at udvikle en behandlingsprocedure snarere end faktisk sagsbehandling. Dette har bevirket, at DSR har haft en overordentlig stor arbejdsbyrde med hensyn til gratis gældsrådgivning af den almene borger. Dette har indvirket på DSR i form af manglende ressourcer til vores primære arbejde og manglende fokusering på kernemålgruppen, som er tidligere og nuværende indsatte og hjemløse.

Det er af denne grund lettende og glædeligt, at DSR på gældsrådgivnings-området i år 2010 får ledsagelse af KFUM, Frelserens Hær, Settlement, Mødrehjælpen (varetager enlige forsørgere), Københavns kommune samt Forbrugerrådet. Udviklingen bevirker, at flere kompetencestærke personer og specialister bliver involveret i behandlingen af gældsplagedes økonomiske situation. Derfor ser DSR en mulighed for, at vi kan koncentrere os om de tidligere omtalte kernemålgrupper, som ingen af ovenstående myndigheder/organisationer henvender sig til. Denne arbejdsfordeling anser Indenrigs- og Socialministeriet som bevilligende myndighed ligeledes for at være berettiget.

År 2010 vil således blive dedikeret til kernemålgruppen, da DSR's arbejdsstyrke har en målrettet kompetenceprofil til specielt at behandle disse udsatte gruppers problemstillinger inden for gæld såvel som de før beskrevne områder, hvor der er behov for vores indsats – og behovet er ikke blevet mindre omfattende siden den finansielle krises begyndelse.

3.2 Organiseret, opsøgende retshjælp udbydes i flere fængsler

Målsætningen med Rejseholdet i 2010 er at udbyde retshjælp til indsatte fra endnu to fængsler (et åbent og et lukket) og på sigt udvikle tilbuddet om juridisk rådgivning som en integreret del af en konstruktiv afsoning. Denne udvikling er realistisk, da DSR netop har dedikeret år 2010 til vores kernemålgrupper, hvorfor vores ressourcer og kompetencer kan koncentreres og effektiviseres mod realiseringen af konstruktiv afsoning for landets indsatte. Endvidere efterstræbes det at udvide Rejseholds-konceptet om organiseret opsøgende retshjælp til udvalgte boformer § 110.

3.3 Effektiv udvidelse af DSR

I takt med at DSR i Århus har udviklet sig til en tværfaglig, kompetencestærk arbejdsplads med mere end 50 medarbejdere og over 250 igangværende sager, anses det ikke længere som tilstrækkeligt udelukkende at dække borgernes behov fra hovedsædet i Århus. Samtlige arbejdsredskaber i form af vejledninger, proceduregennemgange og behandlingsteknikker forefindes i standardiseret form, hvorfor 'sagsbehandlings-/rådgivningsproduktet' kan realiseres i København med samme høje kvalitetssikring og helhedsorientering, som hersker i Århus. Omkostningerne ved udvidelsen vil således ikke overstige de almindelige opstartsomkostninger i form af depositum, husleje, indbo, kontorartikler o.l.

Da DSR's frivillige medarbejdere i Århus stort set alle er studerende, byder hvert semester på endnu et nyt oplæringsforløb. Af denne grund har vi yderst gennearbejdede undervisningsmoduler inden for almen retshjælp samt specialiseret undervisning inden for gældsrådgivning, socialret, udlændingeret, lejeret og strafferet.

Behandlingen af borgernes sager vil således kunne påbegyndes umiddelbart efter indflytningen i nye lokaliteter, da det i forvejen udarbejdede undervisningsforløb påbegyndes ud fra allerede eksisterende arbejdsgange og vejledninger.

3.4 DSR i København

DSR's udvikling har som beskrevet været påvirket af en enorm efterspørgsel. Denne har vi på bedst mulig vis forsøgt at imødekomme i form af innovative tiltag og aktiviteter. Desværre er der, trods de omtalte initiativer, rigtig mange borgere, der har brug for juridisk rådgivning. Alene i hovedstadsområdet har vi oplevet et stigende behov for specialudviklet rådgivning fra vores målgruppe. Problemstillingen beror på, at den udvidede retshjælp, som vi tilbyder disse samfundsgrupper, ikke findes sammenlignelig noget andet sted i Danmark. Vi ser således et stort behov for at udbrede vores arbejds erfaring og kompetencer til endnu flere borgere.

DSR's vision for 2010 er udviklet på baggrund af omfanget af borgernes behov for helhedsorienteret juridisk sagsbehandling. Efterspørgselsefaringerne har således bevirket, at DSR ser det som en nødvendighed og samfundsmæssig fornuftinvestering at udvide mulighederne for gratis juridisk rådgivning for socialt udsatte til København.

Da realiseringen af organiseret og opsøgende retshjælp har været en stor succes, finder DSR det passende at lokalisere sig på Nørrebro i København på grund af områdets socio-økonomisk sammensatte befolkning. I henhold til en arbejdsfordeling udfører Gadejuristen en stor indsats for beboerne på Vesterbro, København, hvorfor efterspørgslen for juridisk rådgivning er størst på Nørrebro, København.

DSR har igennem de seneste tre år haft fornøjelsen af at opleve studerende bidrage med frivilligt arbejde. Flere af disse medarbejdere er efter endt uddannelsesforløb flyttet til København, og vi har fem jurister og en sociolog, alle tidligere nøglemedarbejdere, bosiddende i København; disse seks vil yde den fornødne indsats til realisation af denne udvidelse. Endvidere har DSR et tæt samarbejde med Advokatfirmaet Hassers+Horner, som ligeledes vil indgå som aktive aktører i udviklingen af DSR, København. Samarbejdet bygger såvel på strategiplanlægning, juridisk klientbehandling som oplæring af nye medarbejdere.

DSR har udviklet en samarbejdsaftale med EXIT på Saxogade i København samt Hjemløsehuset på Nørrebro i København (demografisk bestemt i henhold til størsteparten af vores målgruppers daglige færden). Såvel EXIT som Hjemløse-huset er indstillede på, at DSR får en plads i deres lokaler i løbet af foråret 2010, hvorfra der vil blive annonceret om Rejseholdets ugentlige besøgstider. På denne måde vil DSR kunne danne sig et realistisk billede af, hvor intensivt et behandlingstilbud, der skal udbydes til målgruppen i København, alt imens stillingsopslag og oplæring af nye medarbejdere kan finde sted.

Der er indgået samarbejdsaftaler med Sociale Managere fra Nørrebro, der allerede har gennemført DSR's uddannelsesforløb for Social Managere. Disse medarbejdere er bekendt med lokalområdet og besidder således den fornødne viden og respekt, som er nødvendig for at skabe et anerkendende og positivt omdømme af DSR, København. De Sociale Managere vil desuden bistå os med udtænkningen af den optimale placering i området, så samtlige lokalgrupperinger kan benytte vores tilbud.

3.5 Samfundsregnskab

DSR vil udarbejde et samfundsregnskab for at synliggøre den indsats og værdi, som DSR bidrager med i det omkringliggende samfund og på landsplan. Samfundsregnskabet er en opgørelse af DSR's samfundsengagement i form af det frivillige arbejde og den sociale ansvarlighed, som vores medarbejdere yder gennem deres engagement og beskæftigelse i DSR. Regnskabet belyser den værdi, som DSR har for de involverede og samfundet, samt værdien af de ressourcer, som gør aktiviteterne mulige.

4. DSR's historie

I det følgende vil DSR blive præsenteret ud fra en historisk oversigt, der kort gennemgår den udvikling og de målsætninger og visioner, som er blevet realiseret i perioden 2007-2010.

4.1 DSR – få styr på dit liv! (2007)

DSR blev stiftet som en social forening i maj 2007 på initiativ af Sandy Madar, der tidligere havde været beskæftiget som socialarbejder på gadeplan med et særligt fokus på de kriminelle miljøer i Århus.

I årene med arbejdet på gadeplan blev Sandy stadig mere og mere frustreret over, at uanset hvor mange mennesker hun forsøgte at hjælpe, og uanset hvor mange problemer hun hjalp folk med at løse, kunne hun aldrig komme til bunds med deres problemstillinger. Samtidig følte Sandy ofte, at hun stod alene over for et system, der ikke talte samme sprog som hende eller de mennesker, hun forsøgte at hjælpe. Der var behov for en velorganiseret og omfattende instans, der havde viljen, evnen og modet til at hjælpe disse mennesker, som levede helt og aldeles uden for den normale samfundsorden.

De problemstillinger, der skulle findes løsninger på, var mangeartede, men de bundede alle i juraen, hvorfor Sandy besluttede sig for først og fremmest at alliere sig med jurastuderende. DSR indledte sit arbejde i lånte lokaler, hvorfra det første kuld frivillige jurastuderende blev hvervet. Interessen for arbejdet var stort, og retshjælpen fik derfor snart sin første egen adresse i Frederiksgade i Århus.

Sommeren og efteråret 2008 var hektisk og fyldt med store udfordringer og en næsten uoverkommelig arbejdsbyrde. Først og fremmest handlede det om at få skabt en ånd og et engagement til at bygge retshjælpen op fra bunden. Den første lange tid gik med at udarbejde arbejdsgange og sagsbehandlingsprocedurer for områderne gæld-, bolig-, straffe-, social- og udlændingerelaterede sager for på den måde at få etableret et fundament for den videre sagsbehandling.

Hensigten var at færdigbearbejde DSR's tilbud og profil inden påbegyndelsen af sagsbehandling. Denne strategi blev dog aldrig efterlevet, idet medierne allerede i opstartsfasen fik kendskab til DSR. Mange borgere med brug for juridisk rådgivning henvendte sig, og derudover fik DSR yderligere utrolig mange henvendelser fra især offentlige myndigheder, der ønskede at indgå samarbejde eller henvise en til flere borgere.

Denne efterspørgsel fandt sted allerede i DSR's udviklingsfase. Ideelt set havde alle arbejdsgange været på plads inden vi havde åbnet op for den egentlige sagsbehandling. Men vi var i gang med at skabe en organisation, hvor de mest socialt udsatte borgere, som i så høj grad trængte til den hjælp, vi kunne yde, aldrig skulle møde en lukket dør, og dette ideal forsøgte vi at leve op til fra starten. Derfor væltede borgere, som ingen andre havde kunnet hjælpe, ind, og 'forretningen' DSR har da heller aldrig manglet 'kunder'.

Da det var en periode med store udfordringer og omvæltninger, krævede det også en del af de frivillige nyansatte, der i realiteten skulle skabe deres egen arbejdsplads. Men lige præcis den atmosfære, hvor alle kunne få en andel i projektet, hvis de brændte nok for det, var også med til at udklække det første ledelseshold, der sammen med Sandy skabte fundamentet for DSR.

Retshjælpen startede med 75.000 kr. fra Shoppit i Århus og resten af det økonomiske grundlag for DSR afgang i den indledende fase af formand og stifter Sandy Madar og hendes mand Søren Andersens privatøkonomi. Uden disse direkte private donationer ville DSR ikke have overlevet det første år. Yderligere kom BG Fonden DSR til undsætning og bevilligede 2 x 100.000 kr. ligesom Grundfos bistod med 50.000 kr. DSR flyttede derpå til nye lokaler og kunne således udvide antallet af frivillige jurastuderende.

4.1.1 Målgruppe

Den massive mediedækning bevirkede, at DSR ikke fik mulighed for at holde fokus på den primære målgruppe. På grund af de mange henvendelser fra hele landet sagsbehandlede DSR for diverse grupper under betegnelsen 'socialt udsatte' det første år. Efterspørgslen for juridisk rådgivning var således fra start stor, og det viste sig hurtigt, at en fællesnævner for mange af de borgere, som benyttede DSR's tilbud, var, at de var forgældede. På landsplan kom gældsrådgivning således i fokus, og debatten om, hvorvidt gæld er et privat anlæggende eller et samfundsproblem, blev endnu engang omdiskuteret.

Arbejdet på lokal plan koncentrerede sig i høj grad om ungdomsgrupperingerne i Trillegården, Bispehaven og Gellerupparken, Århus V, hvorfor Social Manager-betegnelsen kom til at spille en stor rolle allerede i DSR's indledende år.

4.1.2 Samarbejde

DSR fandt det væsentligt at indgå samarbejdsaftaler med de involverede parter, der var berørt af sagsbehandlingen, for således at få det mest optimale og åbne samarbejdsgrundlag for såvel klienten som andre involverede. Således samarbejder DSR med SKAT, fogedretten, kommunen, jobcentre, politi og arresthuse i Århus. Endvidere udviklede DSR et tæt samarbejde med RKI (nu Experian) og fik derved adgang til RKI's database, hvorved klienternes tidligere økonomiske forhold kunne medindtages i behandlingsforløbet.

Endvidere forsøgte DSR at indlede et samarbejde med Kriminalforsorgen, da denne institution i længere perioder har direkte kontakt til mange af DSR's klienter. Således så DSR en mulighed i at få ryddet op i klientens juridiske forhold, herunder især gæld og bolig, så pågældende ville opleve en forbedret mulighed for et liv uden kriminalitet efter løsladelsen. Dette samarbejde blev ikke realiseret, hvilket Kriminalforsorgen begrundede med, at de selv varetog sagsbehandlingen i fængslerne, og at gæld i øvrigt ikke var en gennemgående problemstilling hos de indsatte.

4.2 DSR anno 2008

Dette år var først og fremmest præget af, at DSR definerede to kernemålgrupper; nemlig tidligere og nuværende indsatte samt hjemløse. Ønsket om at hjælpe de tidligere og nuværende indsatte var i første omgang årsagen til, at DSR overhovedet blev startet op. Vi erfarede dog snart, at mange af de problemstillinger, som de indsatte har, også gælder for de hjemløse, og at de har lige så stort et behov for at få hjælp til at løse dem. De arbejdsgange og sagsbehandlingsprocedurer, vi allerede havde udarbejdet, var derfor mere eller mindre direkte anvendelige på de hjemløse. På grund af den store efterspørgsel på rådgivning og sagsbehandling blev vores målgruppe derfor udvidet til også at omfatte de hjemløse.

Målgruppedefinitionen indebar, at DSR kun ydede kortere rådgivning pr. telefon til de såkaldt almindelige borgere, der ikke hørte under målgruppen, hvorimod kernemålgruppens management-klienter (klienter, der har brug for mere end lettere telefonisk rådgivning) blev tilbudt dybdegående og helhedsorienterende sagsbehandling.

Utrolig meget af vores tid måtte dog nødvendigvis tilegnes det at søge fondsmidler. Det var en langsommelig og til tider frustrerende proces, da det eneste, vi ønskede, var at yde rådgivning til en række socialt udsatte mennesker. Samtidig var vi også meget bevidste om, at denne proces var larmende nødvendig for, at vi kunne sikre vores eksistens og dermed den rådgivning, vi ønskede at yde. Udvidelsen af målgruppen til at omfatte en større gruppe af socialt udsatte var da også med til at forbedre mulighederne for at søge offentlige puljemidler. Der var indtil flere instanser, heriblandt fonde og private virksomheder, der støttede vores arbejde økonomisk, hvilket var med til at give os den nødvendige kampgejst til at fortsætte.

Vi manglede dog det helt store gennembrud, der kunne sikre os fremadrettet. Et af disse gennembrud kom, da vi fik midler fra Tips- og Lottopuljen til særlige sociale formål, da dette gav os den fornødne ro til for alvor at gå et spadestik dybere i forhold til sagsbehandlingen.

I løbet af året var vores arbejdsgange og sagsbehandlingsprocedurer for alvor ved at være på plads, og vi begyndte at se resultaterne af det arbejde, vi udførte, da vores klienter i højere og højere grad begyndte at 'få styr på deres liv'. Samtidig nåede vi frem til en erkendelse af, at mange af disse mennesker ville have brug for vores hjælp i længere tid end først antaget. Dette skyldtes mange ting, men vi erfarede blandt andet, at den måde lovgivningen på det sociale område er skruet sammen på samt de arbejdsprocedurer, der er i det offentlige system, er medvirkende til en u hensigtsmæssig fastholdelse som socialt udsat. Derfor begyndte vi også at udvikle vores ovennævnte mærkesager, blandt andet gennem kontakt til politikere samt udvidelse af gruppen af samarbejdspartnere.

DSR beskæftigede nu ca. 20 jurastuderende og tiltrak ligeledes sociologistuderende til udarbejdelsen af screeningsskemaer, der kunne anvendes i sagsbehandlingen, alt imens skemaerne kunne fungere som statistisk materiale til belysningen af målgruppen.

4.2.1 Hr. og fru Danmark indgår i målgruppen

Grundet efterspørgslen omfang afsætter DSR ressourcer til dybdegående gældsrådgivning til gældsplagede borgere, der ikke tilhører målgruppen. Gruppen af almene, ressourcestærke borgere, som ønsker gældsrådgivning, har ofte yderst komplekse problemstillinger, der kræver forøget og specialiseret arbejdskraft. De fornyede påkrævede ressourcer fratages dermed kernemålgrupperne.

4.2.2 Samarbejde

DSR rettede atter henvendelse til Kriminalforsorgen med anmodning om samarbejde. Det blev aftalt, at DSR skal indlede et pilotprojekt på Kriminalforsorgens pensioner, hvor organiseret, opsøgende retshjælp tilbydes. I Rejseholdets indledende projektpilotsfase samarbejdede vi med landets otte pensioner og tilbød rådgivning til de 160 pensionsbeboere. Efterspørgslen af vores sagsbehandling var stor fra starten - godt 40 % af beboerne takkede ja til vores tilbud. Dette tal ligger i dag på 60-75 %. Rejseholdsbesøgene (som finder sted hver tredje måned) er nu et integreret tilbud til landets pensionsbeboere, hvor de Sociale og Juridiske Managere holder oplæg, diskuterer de sociale og juridiske udfordringer, der ofte kendetegner beboernes livsbetingelser, og foretager klientsamtaler med de interesserede (jf. Fængselsfunktionæren 2, 2009). Vi ser et stort behov for, at denne samfundsgruppe bliver opsøgt og personligt kontaktet, da dette skaber en ligeværdig dialog om eventuelle bevæggrunde for at udvikle et målrettet og fremadrettet samarbejde mellem pågældende manager og borger.

DSR erfarede desuden, at flere og flere henvendelser inkluderede problemer omkring hjemløshed, misbrug og psykiske lidelser. Derfor startede vi et officielt samarbejde med brugerorganisationen SAND – Landsorganisationen for hjemløse i Danmark. Via dette samarbejde blev det muligt for DSR at behandle klienternes sager, mens de havde et tilhørssted ved en boform § 110.

4.3 DSR anno 2009

Antallet af borgere, som søger gratis rådgivning/sagsbehandling er stadig stigende, og grundet den verdensomspændende finansielle krise rammes endnu flere borgere af gældsspiralen. Gæld som privat problem eller samfundsproblem diskuteres ofte i medierne, og politikerne afsætter 16 mio. kr. til gældspuljemidler. Af de omtalte 16 mio. kr. bevilgtes DSR 3 mio. kr. fordelt på de kommende fire år.

Bevillingen finder sted i april 2009 og lægger et forøget pres på DSR's gældsrådgivningstilbud, da vi blandt fondsmodtagerne er de eneste, der allerede har et fuldt udviklet koncept med vejledninger og arbejdsprocedurer for gældsrådgivningen.

Mange gældsramte har hørt om uddelingen af midlerne, og det vælter ind med henvendelser, da disse mennesker finder ud af, at vi er de eneste af modtagerne, der her og nu kan yde dem gældsrådgivning. Det er meget svært at følge med, da størstedelen af vores medarbejdere alene arbejder mellem 4 og 6 timer om ugen, og vi løber så stærkt, som vi overhovedet kan. Vi forsøger at hjælpe alle på bedste vis, men den øgede eksponering er uafværgeligt med til fjerne noget af fokus fra vores kernemålgruppe.

Samtidig er det en spændende tid, da vi med bevillingen for alvor føler, at vi har slået vores eksistensberettigelse fast, og at vi nu kan hjælpe en stor gruppe mennesker. Internt er det dog også en tid med opbrud, da en del af nøglemedarbejderne bliver færdiguddannet i sommeren 2009 og derfor ikke længere har mulighed for at arbejde fast i retshjælpen, hvilket nødvendiggør et mindre generationsskifte. Heldigvis består medarbejderstaben af en god solid gruppe, og skiftet er derfor forløbet godt og har bragt endnu en portion ny energi til retshjælpen.

Status på 2009 er derfor samlet set, at vores arbejdsgange for alvor viser deres værd, og at vi hjælper flere mennesker, end vi havde forestillet os, vi kunne så kort tid efter vores opstart. Dette er utroligt tilfredsstillende og lærerigt. Samtidig arbejder vi på at kunne hjælpe vores kernemålgruppe endnu bedre, og vi ønsker i høj grad at kunne flytte vores fulde fokus tilbage til disse mennesker. Det er dog svært at sige nej til at hjælpe folk, alene fordi de ikke tilhører vores målgruppe, og derfor forsøger vi at sætte os på begge stole, indtil de øvrige frivillige gældsrådgivningstilbud er på benene.

I forbindelse med Gældspulje-bevillingen og det stærkt stigende antal af klienthenvendelser samt ønske om samarbejder fra flere offentlige myndigheder og andre organisationer opgraderes udvalgte kandidatstuderende til ledere af de respektive afdelinger. Afdelingslederne aflønnes som delvist frivillige, hvorfor det frivillige aspekt i arbejdet således fortsat værdsættes højt, alt imens foreningen får mulighed for at udvikle nøglemedarbejdere, der arbejder mellem 12-20 timer ugentligt for DSR.

DSR's udvikling fra 2009-2010 er beskrevet i de foregående afsnit 1-3.

5. Afrundende kommentar

DSR har gennemgået en imponerende udvikling siden organisationens fødsel i 2007. En enkelt stifter er nu blevet til 50 ildsjæle, der hver dag arbejder og brænder for en positiv samfundsudvikling.

I en tid, hvor vi som samfund desværre taber flere og flere borgere på gulvet, har Danmark brug for organisationer som DSR. Dette bekræftes hver eneste dag, hvor et stadigt voksende antal nødstedte danskere henvender sig til DSR i håb om hjælp.

At disse mennesker får hjælp, har ikke kun individuelle konsekvenser. Det har i høj grad et samfundsmæssigt aspekt – både menneskeligt såvel som økonomisk – at disse folk får den hjælp, som de har brug for. Behovet for hjælp er selvsagt til stede, det vidner antallet af DSR's sagsbehandlinger om. Og med et sted som DSR er mulighederne ligeledes til stede for at gøre en forskel for den enkelte person såvel som for samfundet som helhed. DSR ser derfor potentiale i at videreudvikle innovative tiltag og forbedre den helhedsorienterede sagsbehandling for tidligere og nuværende indsatte samt hjemløse. Dette kan med stor hjælp gøres i samarbejde med viden fra forskellige virksomheder samt støtte fra diverse myndigheder. Af samme grund søger DSR at sparre og samarbejde på tværs af forskellige sektorer og dele viden med forskellige partnere.

Samtidig vil DSR fortsat forsøge at udvide retshjælpsbegrebet og samarbejdsgrundlaget for frivillige institutioner, organisationer og foreninger for derved at stå stærkere, så vi kan hjælpe vores fælles målgruppe endnu bedre, end vi gør i dag. Som allerede nævnt har DSR altså mange nye tiltag, både i idéfasen og i praksis. Vi glæder os derfor utroligt meget til at kunne se nærmere på de data, som indsamles fra disse tiltag. Formålet vil som altid være at sikre vores målgruppe bedst muligt. Men som en ekstra gulerod forventes det, at DSR vil være i stand til at sprede sine erfaringer videre til andre interesseorganisationer, foreninger og bevægelser i hele Europa.

Vi ser frem til et inspirerende år, hvor fokus er på udvikling og fornyelse.

6. Tilskudsgivere og oversigt over tilskud for 2007 - 2009

Det arbejde, som Den Sociale Retshjælp udfører, bygger grundlæggende på den frivillige indsats, som vores ansatte og samarbejdspartnere lægger for dagen. Men de ambitioner og målsætninger, som Den Sociale Retshjælp har, kan ikke nås udelukkende ved god vilje og stort engagement – der er også et økonomisk aspekt, der skal tages i betragtning. Ting som papir, porto, telefoner, computere m.m. er af vital betydning for Den Sociale Retshjælps virke – og den slags koster penge. Den Sociale Retshjælp har gennem tiden mødt megen velvilje og støtte i forhold til vores projekt, det være sig i form af økonomisk og materiel støtte samt opmuntrende ord og skulderklap.

Denne opbakning og støtte har været altafgørende for det arbejde, vi udfører! Alle bidrag, materielle som økonomiske, store som små, gør det ikke alene muligt for os rent praktisk at fortsætte vores arbejde, men den støtte og ikke mindst anerkendelse af vores arbejde, som disse bidrag repræsenterer, er med til at holde gejsten oppe, selvom det er en hård kamp. Nedenfor ses en oversigt over bidrag, som Den Sociale Retshjælp har modtaget siden 2007.

Vi vil gerne rette en stor og hjertefølt tak til alle bidragsydere – vi ville ikke være, hvor vi er, uden jeres hjælp!

Andre tilskudsgivere	Beløb	År
Shopp it – Århus	75.000	2007
BG Fonden	200.000	2008 – 2009
Susi og Peter Robinsons Fond	10.000	2008
Augustinus Fonden	20.000	2008
Mentzler Tegnesteue	30.000	2008
Poul Due Jensens Fond	50.000	2008
Ulla og Frode Niensens Fond v. Hølek-Andersen & Tyge Sørensen	25.000	2008
Poul Due Jensens Fond	81.375	2009
Beløb i alt og periode:	491.375 kr.	2007 – 2009

Statslige og kommunale tilskudsgivere	Beløb	År
Tips- og Lotto puljen til særlige sociale formål (SÆRSOC)	250.000 kr.	2008
UDD puljen	44.000 kr.	2008
Århus kommune § 115	40.000 kr.	2008
Tips- og Lotto puljen til særlige sociale formål (SÆRSOC)	250.000 kr.	2009
Århus kommune § 115	40.000 kr.	2009
Gældspuljen – Velfærdsministeriet	3.000.000 kr.	2009 – 2012
Beløb i alt og periode:	3.624.000 kr.	2008 – 2012

Anden form for tilskud/hjælp/støtte	År
Rentefrit opstarts lån på 150.000 kr.	2007
Rentefrit lån til depositum på 27.500 kr. Er indfriet	2007 – 2009
Udvikling af gældsprogram I – Bent Mentzler	2007
Udvikling af gældsprogram II – Jonas Holdensen	2009
Udvikling af Intranet og DSRs hjemmesider – Martin Skovdal	2009
2 computere med tilbehør – Datacon	2008
Kontor møbler, computere, printer m.v. – RKI	2008 – 2009
Kontor møbler og 11 computere med tilbehør – Grundfos	2008 – 2009
Kontor møbler, kontor artikler og bil til rådighed – Hefa Facade ved Søren Andersen	2007 – 2009
F – Secure	2009 →
Multiprinter, værdi 7500 kr. - Brother	2010
Intranet/hjemmesider/Tangora, værdi 70.000 kr. -TC Systems	2010

Intranet, værdi 70.000 kr. - Sitecore.dk	2010
Kontorartikler - Lassen Ricard	2010
Kontorartikler - Plesner	2010
Teknisk support og serverplads - Becker Data	2010
Licenser, værdi 21200 \$ - Microsoft	2010

Modtaget pro bono timer – fagfolk	År
Løbende gratis rådgivning af advokat Torkild Rydahl	2007 – 2009
Løbende gratis rådgivning af advokat Kim Hvam	2008 →
Løbende gratis rådgivning og undervisning af advokat Torkil Rasmussen	2008 →
Løbende gratis rådgivning og undervisning af advokat Henrik Hasseris Olesen	2009 →
Løbende sparring, undervisning og arbejdstimer – sociolog Winnie Rasmussen	2009 →

Noter

- ⁱ Jf. DSR's organisationsplan bilag 1.
- ⁱⁱ Social Økonomisk virksomhed betyder, at foreningens overskud anvendes til almennyttige formål.
- ⁱⁱⁱ Kronofogden og konsumentverket i Sverige.